

Idealuri estetice prin angajare politică

Colocviul de la Birlad s-a desenat ca un act de conștientizare a prezenței tinerilor regizori în cultura teatrală a României socialiste. Am regăsit cu plăcere spiritul discuțiilor colegiale din atelierul de regie al studenției noastre: schimbul deschis și lucid de opinii, refuzul falselor orgolii. Dezbaterile îmi par a fi o mărturie a asimilării de către noi a normelor etice ale societății noastre.

Am reținut, mai ales, ideea că una dintre cele mai importante sarcini ale noastre trebuie să fie aceea a confruntării idealurilor cu realitatea. Și, în legătură cu aceasta, aș dori să mă refer la termenul de *teatru politic*, care revine mereu și firese în discuțiile noastre. Mi se pare că *teatrul politic* trebuie privit în primul rând ca un *concept* și abia pe urmă ca *specie*. *Teatrul* a fost întotdeauna *politic*. Spectacolul teatral se produce *astăzi*, *acum* și *aici*, trăiește pe dimensiunile și în coordonatele timpului în care este produs. *Teatrul* este, prin condiția sa de spectacol, cea mai angajată artă. *Teatrul* a făcut politică chiar și atunci când nu era conștient de acest lucru — precum domnul Jourdain, proză. Ce altă semnificație poate avea această frază, înscrisă pe toate afișele teatrului domnului Molière: „Défense pour les soldats d'y entrer sous la peine de la mort”? Fie că montăm o piesă declarată angajată politic, fie că montăm o tragedie antică, nu ne putem sustrage contextului social-politic în care trăim, public și creatori. Dacă, acum 175 de ani, Immanuel Kant spunea că nu se poate ca un eveniment petrecut la un capăt al lumii să nu fie resimțit la celălalt capăt al ei, remarcă sa este astăzi de 175 de ori mai adevărată.

În cibernetică există termenul de *feedback*, termen ce desemnează controlul unui sistem prin retro reacție, procesul de autoreglare. Acest termen nu se aplică doar modelelor cibernetice. El este propriu ori-

căruși sistem (biologie, social etc.). Nici un sistem viabil nu-și poate manifesta plener calitățile, fără existența acestui control de el însuși statuat. În orice sistem social, tot ceea ce ține de fenomenele conștiinței sociale reprezintă mecanismul de *feed-back*. *Teatrul*, de asemenea. E bine să ne amintim cât mai des acest lucru, atunci când sintem de acord că avem menirea de a confrunta permanent idealurile cu realitatea. În general vorbind, cred că sintem conștienți de răspunderea majoră pe care o implică reflectarea în imagini scenice a realității. S-au pomenit aici, dealtfel, numeroase spectacole care au devenit puncte de referință în peisajul nostru teatral.

Despre echipa de teatru și climatul propice afirmării unei echipe s-a vorbit, poate, prea puțin. Cred că, în pregătirea tinerilor actori, Institutul de teatru pune încă prea mult accent pe formarea lor „solistică”. În afara dezvoltării necesare a individualității actorului, a punerii în valoare a calităților personale, ar trebui sporită disponibilitatea sa pentru spiritul de lucru în echipă, pentru integrarea sa, atunci când e necesar, în sistemul de expresie al unui grup. Evoluția formelor și a mijloacelor teatrului nostru o cere. E, dealtfel, și o problemă de deontologie teatrală: teatrul e o artă colectivă și nu un sistem de punere în valoare a vedetelor — fie ei actori, fie ei regizori. *Teatrul* Tineretului din Piatra Neamț a demonstrat și aci, încă o dată, că și-a făcut o fructuoasă tradiție din menținerea unui spirit de echipă și din permanentizarea unui climat de veritabilă creație.

Și, pentru că s-au făcut și aci referiri la *Teatrul Laborator* al lui Grotowski, și pentru că sint sigur că și printre noi se află regizori care ar avea ceva de spus sau verificat într-un *laborator teatral*, mă întreb de ce acțiunea generalizată de permanentă reciclare a cadrelor artistice nu ar putea oferi cadrul și mijloacele necesare pentru o contribuție românească la cercetarea și investigarea mijloacelor de expresie ale artei teatrale.

În ciuda unor exprimări din când în când deficitare, tinăra regie își afirmă nu numai idealurile estetice, dar și angajarea politică. Curajul afirmării noilor valori ale societății noastre, ca și îndirigirea în demascarea falselor valori, nu sint totuna cu insolenta grațuită. Realitatea nu poate fi privită prin lentila roz și nici redusă la alb și negru. Manifestă trebuie, deci, să fie nu teama, ci grija de a nu greși. Altfel, răspunderea noastră, a tuturor celor implicați în scoaterea în premieră a unui spectacol, este eludată, funcția artei însăși este tocită. ■